74- KITÂBU'L-ESRIBE
1- Bâb: Üzümden Yapilan Hamr (Sarâb)
2- Bâb: "Hamrin Tahrîmi Indi, Hamr Ise Hurma Korugundan Ve Hurmadan Yapiliyordu"
3- Bâb: Baldan Yapilan Hamr Ki, O Biti'(Denilen Içki)Dir.
4- "Hamr, Akli Örten Içkidir" Hakkinda Gelen Seyler Babi
5- Hamr'i Halâl Saymak Isteyen Ve Ona Hamr'dan Baska Isim Veren Kimseler Hakkinda Gelen Haberler Babi
6- Birçok Kaplarda Ve Tevr (Denilen Tas Yâhud Ma'denî Kap) Içinde Nebîz Yânî Sira Kurma(Nin Hükmü) Babi
7- Peygamber(S)'In Birçok Kaplar Ve Zarflar Içinde Sira Kurmayi Nehyetmesinin Ardindan, Bu Kaplarda Ve Zarflarda Sira Kurmaya Ruhsat Verip Müsâade Etmesi Babi
8- Sarhosluk Vermedigi Müddetçe Nakî' Denilen Hurma Sirasi(Ni Içmenin Câizligi) Babi
9- Bâzak Ve Sarhosluk Veren Her Içkiden Nehyeden Kimse(Yi Zikr) Babi
10- Karistirilmalari Sarhos Edici Oldugu Zaman Alacali Hurma Korugu Ile Hurmayi {Sira Kurmakta) Karistirmama Yi Ve Iki Katigi Bir Katik Hâline Getirmemeyi Düsünen Kimse Babi .
11- Süt Içilmesi Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:
12- Suyun Iyisini, Tatlisini Isteyip Aramak Babi
13- Süte Su Karistirip Içmek Babi
14- Tatli Serbeti Ve Bal Serbeti Babi
15- Ayakta Dikilmis Olarak Içme(Nin Hükmü) Babi
16- Devesi Üzerinde Dururken Içen Kimse Babi
17- Bâb: Içmekte Sirasiyle Sagdakine (Ver)!
18- Bâb: Insan Içmekte Daha Büyük Kisiye Vermek Için Sag Yaninda Bulunan Kimseden Izin Ister Mi?
19- (Bardaksiz Ve Avuçlamaksizin) Havuzdan Agizla Su Içmek Babi
20- Küçüklerin Büyüklere Hizmet Etmeleri Babi
21- Yiyecek Içecek Kaplarini Örtüp Kapatmak Babi
22- Deriden Yapilmis Tulum Ve Kirbalarin Agizlarini Disa Kivirip Ondan Agizla Su Içme(Nin Nehyi) Babi
23- Tulumun Agzindan Içme(Nin Nehyi) Babi
24- Birsey Içerken Kabin Içinde Nefes Almaktan Nehy Babi
25- (Birsey Içerken Kabin Disinda) Iki Nefesle Yâhud Üç Nefesle (Dinlene Dinlene) Içmek Babi
26- Altin Kapta Içmenin Hükmü Babi
27- Gümüs Kap (Kullanmanin Hükmü) Babi
28- Kâse, Bardak Ve Çanaklarda Içme{Nin Cevazi) Babi
29- Peygamberin Bardagindan Ve Kabindan Îçmek Babi
30- Bereketin Ve Mübarek Suyun Içilmesi Babi

Rahman ve Rahim olan Allah'in ismiyle

74- KITÂBU'L-ESRIBE

(Içecek Seyler Kitabi) [1]

Ve Yüce Allah'in su kavli: "Ey îmân edenler, içki, kumar, (tapmaya mahsûs) dikili taslar, fal oklari ancak seytânin amelinden birer murdardir. Onun için bunlardan kaçinin ki, muradiniza eresiniz " (el-Mâide: 90) [2]

1-.....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Kim dünyâda sarâb içer de sonra bu günâhindan tevbe etmezse, o kisi âhirette cennet sarâbindan mahrum olur" buyurmustur [3].

2-.....ez-Zuhrî (söyle demistir): Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre(R)'den isitmistir: Rasûiullah'a is-râ ettirildigi gece îliyâ'da (yânî Beytu'l-Makdis'te) biri sarâb, biri süt dolu olan iki kadeh getirildi. Rasûlullah (S) onlara bakti, sonra süt kadehini aldi. Bunun üzerine Cibrîl:
— "Seni fitrata hidâyet eden Allah'a hamd olsun! Eger sen sarâbi almis olsaydin, ümmetin azgin olurdu" dedi.
Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Ma'mer ibn Râsid, Ibnu'l-Hâd, Usmân ibnu Umer ve ez-Zubeydî, Suayb'e mutâbaat etmislerdir [4].

3-.....Enes (R) söyle demistir: Ben RasûluIlah(S)'tan bir hadîs isittim ki, onu sizlere benden baska hiçbir kimse söyleyemeyecektir: Söyle buyurdu: "Cehlin yayilmasi, ilmin azalmasi, zinanin yayilmasi, sarâbin içilmesi, erkeklerin mikdâri azalip da kadinlarin çogalmasi, o derecede ki elli kadinin yalniz bir tek kayyimlari, yânî bakani olmasi kiyamet alâmetlerindendir" [5].

4-.....Ibnu Sihâb söyle demistir: Ben Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ile Ibnu'l-Müseyyeb'den isittim, söyle diyorlardi: Ebû Hu-reyre (R) söyle dedi: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Zina edici (mü'min) kisi zina ettigi sira (tam ve kâmil bir) mü'min oldugu hâlde zina etmez. Içki içen de içki içtigi zamanda (kâmil bir) mü'min olarak içemez. Hirsiz da hirsizlik yaparken (kâmil bir) mü'min olarak hirsizlik yapamaz."
Ibnu Sihâb söyle dedi: Ve yine bana Abdulmelik ibnu Ebî Bekr ibn Abdirrahmân ibni'l-Hâris ibn Hisâm haber verdi ki, zikredilen Abdulmelik'in babasi Ebû Bekr, bu hadîsi Ebû Hureyre'den tahdîs ederdi. Sonra söyle der idi: Bu Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân, su Ebû Hureyre hadîsinde zikredilenlerin beraberine sunu da katardi: "Insanlarin gözleri önünde yagmacilik yapan yüksek mevki' sahibi (zâlim) kisi, yagmacilik ettigi zaman (kâmil) mü'min olarak yagmacilik edemez" [6].

1- Bâb: Üzümden Yapilan Hamr (Sarâb) [7]

5-.....Bize Mâlik -ki o, ibnu Migvel'dir- Nâfi'den tahdîs etti ki, Ibn Umer (R): "Yemin olsun hamr haram kilindi, hâlbuki Medine'de ondan birsey yoktu" demistir [8].

6-.....Enes (R) söyle demistir: Hamr bizlere haram kilindi. Haram kilindiginda biz üzümlerden yapilan hamn -Medine'de demek istiyor- ancak pek az buluyorduk. Bizim hamrimizin çogu (yânî asli) rutab kertesine varmamis olan hurma korugu ve hurmadir [9].

7-.....Bize Âmir es-Sa'bî tahdîs etti ki, Ibn Umer (R) söyle demistir: Umer, Peygamber'in minberi üzerinde ayaga kalkti da söyle dedi: "Amma ba'du: Hamnn, yânî sarâbin haram kilinmasi indi. Hamr ise (bu gün) bes seyden yapiliyor: Üzümden, hurmadan, baldan, bugdaydan, arpadan. Hamr, akli ve suuru örtüp karistiran içkididir" [10].

2- Bâb: "Hamrin Tahrîmi Indi, Hamr Ise Hurma Korugundan Ve Hurmadan Yapiliyordu" [11]

8-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle dedi: Ben Ebû Ubeyde'ye, Ebû Talha'ya, Ubeyy ibn Ka'b'a "Zehv" denilen hurma korugundan ve hurmadan yapilan "Fadîh" içkisi dagitiyordum. Bu topluluga bir kimse geldi de:
— "Hamr haram kilinmistir" dedi.
Bunun üzerine (üvey babam) Ebû Talha bana:
— Yâ Enes! Kalk, bu sarâblari dök! dedi. Ben de sarâblari döktüm [12].

9-.....Bize Mu'temir tahdîs etti ki, babasi Süleyman ibn Tarhân el-Basrî söyle demistir: Ben Enes'ten isittim, söyle dedi: Ben bir isret meclisinde kalkip amcalarima fadîh denilen içki sunuyordum. Ben onlarin en küçükleri idim. Bu sirada "Sarâb haram kilindi" denildi. Bunun üzerine o mecliste bulunanlar:
— Sarâblari dök! dediler. Biz de sarâblari döktük.
(Süleyman ibn Tarhân dedi ki:) Ben Enes'e:
— Onlarin sarâblari ne idi? diye sordum. Enes:
— Yas hurma ve hurma korugu içkisi idi, dedi. Ebû Bekr ibn Enes:
— Onlarin hamri bu idi, dedi de Enes, oglunun bu sözünü reddetmedi.
(Süleyman söyle dedi:) Ve bana arkadaslarimdan biri tahdîs etti ki, o, Enes'ten:
— Fadîh, o gün onlarin hamri idi, derken isitmistir [13].

10-.....Bana Bekr ibnu Abdillah tahdîs etti ki, onlara da Enes ibn Mâlik (R): Sübhesiz hamr haram kilindi. Hamr ise o gün "Büsr" ve "Temr" (yânî alacasi düsmüs hurma korugu ve hurma) idi, diye tahdîs etmistir [14].

3- Bâb: Baldan Yapilan Hamr Ki, O Biti'(Denilen Içki)Dir.

Ma'n ibn îsâ: Ben Mâlik ibn Enes'e
"el-Fukkaa" (denilen kuru üzümden yapilan sira) içkisinin hükmünü sordum. Imâm Mâlik:
Sarhosluk vermedigi zaman be's yoktur, dedi. Ibnu Derâverdî de söyle dedi: Biz "el-Fukkaa" içkisinin içilip içilmeyecegim sorduk, âlimler:
Sarhosluk vermiyorsa be's yoktur, dediler [15].

11-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah(S)'a biti* (içkisinin hükmü) soruldu da, O: "Sarhosluk veren her içki haramdir'"buyurdu [16].

12-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah(S)'tan bit'u içkisinin hükmü sorulmustu -ki bu bit'u, baldan yapilan nebîz olup bunu Yemen ahâlîsi içmekte idiler- Rasûlullah: "Sarhosluk veren her içki haramdir" diye cevâb verdi.
Yine ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Enes ibnu Mâlik tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Dtibbâ' ve muzeffet denilen kaplarda sira kurmayin" buyurmustur.
(ez-Zuhrî dedi ki:) Ebû Hureyre bu iki kabin beraberine "Hantem" ile "Nakîr" ismindeki kaplari da katardi [17].

4- "Hamr, Akli Örten Içkidir" Hakkinda Gelen Seyler Babi

13-.....Bize Yahya ibn Saîd, Ebû Hayyân et-Teymî'den; o da Âmir es-Sa'bî'den tahdîs etti ki, Ibn Umer (R) söyle demistir: Umer, RasûlulIah(S)'in minberi üzerinde hutbe yapip söyle dedi:
— "Su muhakkak ki, hamnn haram kilinmasi emri (ei-Mâide:93) inmistir. (Bu gün) hamr da su bes seyden yapilmaktadir: Üzümden, hurmadan, bugdaydan, arpadan ve baldan, Hamr ise akli örten her içkidir. Üç sey var ki, Rasûlullah'in onlar hakkinda bize tam bir bij-gi verinceye kadar bizlerden ayrilmamasini temennî ettim: Dede, ke-lâle ve bir de ribâ bâblarindan birtakim bâblar."
Ebû Hayyân et-Teymî dedi ki: Ben Âmir es-Sa'bî'ye:
— Yâ Ebâ Amr! Bir sey (bir içki) var ki, Sind'de pirinçten yapiliyor (bunun hükmü nedir)? dedim.
es-Sa'bî:
— Pirinçten yapilan bu içki Peygamber zamaninda yoktu -yâhud: Umer zamaninda yoktu-, dedi.
Haccâc da Hammâd'dan; o da Ebû Hayyân'dan yaptigi rivayette üzüm ma'nâsina olan "Ineb" yerine, kuru üzüm demek olan "Ze-bîb"i söylemistir [18].

14-..... Bize Su'be, Abdullah ibn Ebî's-Sefer'den; o da es-Sa'bî'den; o da Ibn Umer'den tahdîs etti ki, Umer (R): "Hamr, bes seyden yapiliyor: kuru üzümden, hurmadan, bugdaydan, arpadan, baldan" demistir.

5- Hamr'i Halâl Saymak Isteyen Ve Ona Hamr'dan Baska Isim Veren Kimseler Hakkinda Gelen Haberler Babi

Ve Hisâm ibnu Ammâr söyle söyledi: Bize Sadaka ibnu Hâlid tahdîs etti. Bize Abdurrahmân ibnu Yezîd ibn Câbir tahdîs etti. Bize Atiyye ibnu Kays el-Kilâbîtahdîs etti. Bize Abdurrahmân ibnu Gan-min el-Es'arî tahdîs edip söyle dedi: Bana Ebû Âmir yâhud Ebû Mâlik el-Es'arî tahdîs etti: Vallahi o bana yalan söylemedi. Kendisi Peygamber(S)'den isitti ki, söyle buyuruyordu: "Yemîn olsun, ümmetimden muhakkak birtakim kavim/er meydana gelecektir. Bunlar ferci (yâni zina etmeyi), ipek elbiseler giymeyi, sarâb içmeyi, çalgi âletleri çalip eglenmeyi halâl ve mübâh sayacaklar. Ve yine birtakim (merhametsiz) zümreler de bir dagin yanina (dag mesirelerine) konak-layacaklar, onlara âid koyun sürüsü ile çoban sabahlari yanlarina gelecek (aksamlan gidecek). Bunlara fakir kisi bir hacet için gelecek de bu duygusuz insanlar fakire: Haydi (bugün git), bize yarin gel! diyecekler. Bunun üzerine Allah (eglendikleri) dagi geceleyin üzerlerine indirip bir kismini helak edecek, (sag kalan) öbürlerini de kiyamet gününe kadar maymunlar ve domuzlar suretine tebdil edecektir" [19].

6- Birçok Kaplarda Ve Tevr (Denilen Tas Yâhud Ma'denî Kap) Içinde Nebîz Yânî Sira Kurma(Nin Hükmü) Babi

15-.....-Ebû Hazim söyle demistir: Ben Sehl ibn Sa'd'dan isittim, o söyle diyordu. Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa es-Sâidî (R) geldi de, Rasûmllah'i kendinin dügün yemegine da'vet etti. Henüz evlendigi karisi da yeni gelin oldugu hâlde da'vetlilere hizmet ediyordu.
Sehl dedi ki:
— Yeni gelinin o ziyafette Rasûlullah'a ne içirdigini bilir misin? Tevr denilen kap içinde geceden Rasûlullah için birkaç hurma islatti (bunun sirasini içirdi) [20].

7- Peygamber(S)'In Birçok Kaplar Ve Zarflar Içinde Sira Kurmayi Nehyetmesinin Ardindan, Bu Kaplarda Ve Zarflarda Sira Kurmaya Ruhsat Verip Müsâade Etmesi Babi

16-.....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Mansûr'dan; o da Salim (ibn Ebi'l-Ca'd)'den tahdîs etti ki, Câbir (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) bâzi zarflar içinde sira kurmaktan nehyetmisti. Ensâr:
— Su muhakkak ki, bizim için bu kaplar zarurîdir, dediler. Rasûlullah:
— "Öyleyse bunlarda sira kurmaktan nehyedilmez" buyurdu. (Buhârî dedi ki:) Ve bana Halîfe söyle dedi: Bize Yahya ibn Sa-
îd tahdîs etti. Bize Sufyân, Mansûr'dan; o da Salim ibn Ebl'l-Ca'd'den; o da Câbir'den bu hadîsi tahdîs etti [21]

17- Bize Abdullah ibnu Muhammed tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne bu geçen hadîsi tahdîs etti. Sufyân bunda: "Peygamber (S) birtakim kaplardan nehyedince..." seklinde söyledi.

18-.....Abdullah ibn Amr (R) söyle demistir: Peygamber (S) kirba tulum gibi deriden yapilmis olanlardan baska kaplarda sira yapilmasini nehyettigi zaman, sahâbîler tarafindan Peygamber'e:
— Insanlarin hepsi kirba ve tulum gibi deri kaplar bulamaz ki, denildi.
Bunun üzerine Peygamber onlara ziftlenmemis olan balçik çömlek ve küp içinde sira kurmalarina ruhsat ve müsâade verdi [22].

19-.....Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Sufyân'dan tahdîs etti. Bana Süleyman el-A'mes, Ibrâhîm et-Teymî'den; o da el-Hâris ibn Suveyd'den tahdîs etti ki, Alî (R): Peygamber (S) dubbâ'dan ve ziftlenmis kap(içinde sira kurmak)tan nehyetti, demistir.
Bana Usmân ibn Ebî Seybe tahdîs etti. Bize Cerîr ibn Abdilha-mîd, el-A'mes'ten... bu geçen hadîsi tahdîs etti [23].

20-.....Bize Cerîr, Mansûr'dan tahdîs etti ki, Ibrâhîm en-Nahaî (söyle demistir): Ben, el-Esved ibn Yezîd'e:
— Sen mü'minlerin anasi Âise'ye, hangi seyler içinde sira tutulmasi mekruh olur diye sordun mu? dedim.
Esved:
— Evet, dedi ve söyle ilâve etti: Ben:
— Ey mü'minlerin anasi! Peygamber hangi seylerin içinde sira tutulmasindan nehyetti? dedim.
Âise:
— Bu hususta biz ev halkini dubbâ'da ve muzeffette (yâni ziftlenmis kapta) sira kurmamizdan nehyetti, dedi.
(Ibrâhîm en-Nahaî dedi ki:) Bu sefer Esved'e:
— Âise, hantem ve cerr denilen testiyi zikretmedi mi? diye sordum.
Esved:
— Ben sana ancak isittigim seyi tahdîs ediyorum, sana isitmedigim seyi mi tahdîs edeyim? Dedi [24].

21-.....Bize es-Seybânî tahdîs edip söyle demistir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan isittim, o söyle dedi: Peygamber (S) yesil testi (içinde sira tutmak)tan nehyetti.
(es-Seybânî dedi ki:) Ben Abdullah'a:
— Beyaz testi içinde mi içelim? dedim. Abdullah:
— Hayir, ondan da içmeyin (çünkü hüküm birdir), dedi [25].

8- Sarhosluk Vermedigi Müddetçe Nakî' Denilen Hurma Sirasi(Ni Içmenin Câizligi) Babi

22-.....Ebû Hazim söyle dedi: Ben Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den isittim. Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa es-Sâidî, Peygamber(S)'i kendi dügün asina da'vet etti. O gün yeni gelin oldugu hâlde

da'vetlilere hizmet eden karisi (Ümmü Useyd Selâme) idi. Ümmü Useyd:
— Bu ziyafette Rasûlullah'a ne sirasi içirdigimi bilir misiniz? Ben geceden O'nun için tevr dedigimiz kap içinde birkaç aded hurma islattim, dedi [26].

9- Bâzak Ve Sarhosluk Veren Her Içkiden Nehyeden Kimse(Yi Zikr) Babi

Umer ibnu'l-Hattâb, Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh ve Muâz ibn Cebel, Tilâ" denilen içkinin (kaynatilip üçte . biri kalinca) içilmesine kaail oldular. el-Berâ ibnu Azib ile Ebû Cuhayfe de (kaynatilip yari olunca) tilâ içkisini
içtiler.
îbn Abbâs (sikilmis siradan soran kimseye): Sikilmis sira taze oldugu müddetçe iç, demistir.
Umer ibnu'l-Hattâb söyle demistir:
"Ben (oglum) Ubeydullah'ta sarâb kokusu hissettim, (o, tilâ içtigini söyledi). Ben tilâ içkisinin sarhos edici olup olmadigini soracagim. Eger sarhos edici ise, onu celde vururum" [27].

23-.....Bize Sufyân es-Sevrî haber verdi ki, Ebû'I-Cuveyriye söyle demistir: Ben Ibn Abbâs'a "el-Bâzak" içkisinin hükmünü sordum. Ibn Abbâs:
— Muhammed (S) bâzak içkisinin hükmünü önceden bildirip "Sarhos eden her sey haramdir" buyurmustur, dedi.
Ebû'l-Cuveyriye:
— Bâzak, halâl-tayyib içkidir, (çünkü o, halâl-tayyib olan üzümün sikilmis sirasidir), dedi.
Ibn Abbâs:
— Halâl-tayyib olani iç, su muhakkak ki halâl-tayyib olandan sonra harâm-habîsten baskasi yoktur, (çünkü o sira ilk haletinden hamrliga dönüsmüstür), dedi [28].

24-.....Bize Hisâm ibn Urve, babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise (R): Peygamber (S) tatliyi ve bali severdi, demistir [29].

10- Karistirilmalari Sarhos Edici Oldugu Zaman Alacali Hurma Korugu Ile Hurmayi {Sira Kurmakta) Karistirmama Yi Ve Iki Katigi Bir Katik Hâline Getirmemeyi Düsünen Kimse Babi [30].

25-.....Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes (R) söyle demistir: Ben Ebû Talha'ya, Ebû Ducâne'ye, Süheyl ibnu'l-Beydâ'ya hurma korugu ile hurma karisigindan yapilmis içki sunuyordum. Derken hamr, yânî sarâb haram kilindi. Ben hemen o içkileri attim. Ben onlarin içki dagiticilari ve en küçükleri idim. Biz o gün bu içkileri hamr sayiyorduk [31].
Amr ibnu'l-Hâris söyle dedi: Bize Katâde tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten isitmistir.

26-.....Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir(R)*den söyle derken isitmistir: Peygamber (S) kuru üzümle hurmayi, alacalanmis hurma korugu ile taze hurmayi birlestirmekten nehyetti [32].

27-.....Ebû Katâde (R) söyle demistir: Peygamber (S), olgun hurma ile ermemis hurma korugunun, yine hurma ile kuru üzümün bir arada birlestirilmesini nehyetti. Bunlardan herbirisi ayri ayri sira ve hosaf yapilmalidir [33].

11- Süt Içilmesi Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:

'Sagmal hayvanlarda da sizin için elbette âyet vardir. Size onlarin karinlarindaki fiski ile kan arasinda, içenlerin bogazindan kolaylikla geçen dupduru (ve tertemiz) bir süt içiriyoruz" (en-Nahl: 66) [34]

28-.....Bize Yûnus, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah(S)'a, isrâ ettirildigi gece (Beytu'l-Makdis'te) bir kadeh süt ve bir kadeh sarâb getirildi... demistir [35].

29- Bize el-Humeydî tahdîs etti ki, o Sufyân ibn Uyeyne'den isit-mistir. Bize Salim Ebu'n-Nadr haber verdi ki, kendisi Ümmü'1-Fadl'in himayesinde bulunan Umeyr'den isitmistir. O Ümmü'1-Fadl'dan tahdîs ediyordu. Ümmü'1-Fadl (R):
— Insanlar (Arafat'ta) Arefe günü Rasûlullah'in oruçlu bulunmasinda sübhe ettiler. Bunun üzerine ben Rasûlullah'a içi süt dolu bir kap gönderdim, Rasûlullah (S) o sütü içti, demistir.
Râvî Sufyân ibn Uyeyne bazen hadîsi söyle söylemistir: Insanlar arefe günü Rasûlullah'in orucu hususunda sübhe ettiler. Bunun üzerine Ümmü'1-Fadl, Rasûîullah'a içinde süt bulunan bir kap gön-derdi...
Sufyân bu hadîs üzerinde durdurulup da soruldugu zaman:
— Bu hadîs, Ümmü'1-Fadl'dandir, derdi [36].

30-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Ebû Humeyd Abdurrahmân es-Sâidî, en-Nakî' merasindan Rasûlullah'a bir kâse süt getirmisti. Rasûlullah (S), Ebû Humeyd'e:
— "Bu kâseyi bir bezle örtmedin mi? Keski bunun üzerine enli-lemesine bir tahta parçasi olsun koysaydin!" buyurdu [37].

31-..... Bize el-A'mes tahdîs edip söyle dedi: Ben Ebû Salih Zekvân'dan isittim, o zannediyorum ki, Câbir'den zikrediyordu. Câbir (R) söyle demistir: Ensâr'dan bir zât olan Ebû Humeyd, en-Nakî' merasindan Peygamber(S)'e bir kap süt getirdi. Peygamber de ona:
— 'Bunu bir bezle örtmedin mi? Keski bunun üzerine enlileme-sine bir tahta parçasi olsun koy

sandin!" buyurdu.
(el-A'mes dedi ki:) Ve bana Ebû Sufyân Talha ibn Nâfi', Câbir'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere bu hadîsi tahdîs etti.

32-.....Ebû Ishâk söyle demistir: Ben el-Berâ ibn Âzib (R)'den isittim söyle dedi: Peygamber (S) beraberinde Ebû Bekr oldugu hâlde, Mekke'den (Medîne'ye Muhacir olarak) geldi. Ebû Bekr dedi ki: Biz yolumuz üzerinde bir çobana ugradik. Rasûlullah çok susamis hâldeydi.
Ebû Bekr dedi ki: Ben bir kâse içine bir mikdâr süt sagdim. Rasûlullah bu sütten içti, hattâ ben onun ihtiyâci ve yeteri kadar içip doydugunu bilip hosnûd oldum. Bu sirada bize Surâka ibnu Cu'sum bir at üzerinde olarak geldi. Rasûlullah ona beddua etti. Bunun üzerine Surâka, Rasûlullah'tan kendisi aleyhine beddua etmemesini ve kendisinin selâmetle geri dönüp gitmesini Istedi. Peygamber de onun istegini yerine getirdi (yânî ona beddua etmedi) [38].

33-.....Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) söyle buyurmustur: "Bol sütlü sagim devesi -sagilip sahibine geri verilmek üzere- hediye etmek ne güzel sadakadir. Seçkin sagmal koyun hediye etmek de böyle güzel bir sadakadir. Bu bereketli hayvan, sabahleyin bir kap süt verir, aksamleyin bir kap süt verir"[39].

34- Bize Ebû Âsim, el-Evzâî'den; o da Ibn Sihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da Ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Rasû-îullah (S) süt içip agzini çalkalamis da "Bu yaglidir" buyurmustur [40].
Ve îbrâhîm ibn Tahmân, Su'be'den; o da Katâde'den söyledi ki, Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) -Mi'râci anlatirken-söyle buyurdu: "Bana Sidre agaci gösterildi. Baktim ki, orada dört nehir vardi. Iki nehir zahir, iki nehir de bâtin idi. Zahir olan nehirler Nil ile Furât nehirleridir. Bâtinî olan nehirler cennetteki iki nehirdir. Sonra bana üç bardak sunuldu. Birinde süt, birinde bal, birinde de sarâb vardi. Ben süt dolu olan bardagi aldim ve içtim. Bana: Sen ve ümmetin fitrata isabet ettiniz, denildi..." [41].
Hisâm ed-Destevâî, Saîd ibn Ebî Arûbe ve Hemmâm ibn Yahya hepsi de Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten; o da Mâlik ibn Sa'sa-a'dan; o da Peygamber(S)'den olmak üzere nehirlerin zikrine kadar, geçen metin tarzinda bu hadîsin metnini ittifakla söylediler, fakat "Üç kadeh" fikrasini zikretmediler [42].

12- Suyun Iyisini, Tatlisini Isteyip Aramak Babi

35-.....Ishâk ibn Abdiliah, amcasi Enes ibn Mâlik (R) söyle derken isitmistir: Ebû Talha, Medine'de hurmalik mal yönünden En-sâr'in en zengini idi. Kendisine mallarinin en sevimlisi de Beyruhâ (denilen bustâni) idi. Beyruhâ Peygamber mescidinin karsisinda idi. Ra-sûlullah (S) da Beyruhâ'ya girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi.
Enes dedi ki: "Siz, sevdiginiz seylerden (Allah yolunda) harca-yincaya kadar asla iyilige ermis

olmazsiniz. Her ne infâk ederseniz» sübhesiz Allah onu bilir" (âiûimrân: 92) âyeti inince (üvey babam) Ebû Talha kalkti da:
— Yâ Rasûlallah! Sübhesiz ki Allah "Siz, sevdiginiz seylerden harcayincaya kadar asla iyilige ermis olmazsiniz... "buyuruyor. Malimin bana en sevimli olani Beyruhâ'dir. Iste bu Beyruhâ, Allah için sadakadir. Bu sadakanin hayrini ve Allah yaninda onun âhiret azigi olmasini umanm. Yâ Rasûlallah! Sen bu bustânimi Allah'in sana gösterdigi yere koyup sarfet! dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bah! (Ne güzel ve ne büyük sey!) Bu, kazanç veren bir maldir -yâhud: Bu, faydasi sahibine çabuk ulasan bir maldir-" Sekk eden râvî Abdullah ibn Mesleme'dir.. "Ben senin söyledigim isitüm. Ben bu bustâni kendi hisimlarina tahsîr etmeni uygun bulurum" buyurdu.
Bunun üzerine Ebû Talha:
— Yâ Rasûlallah! Ben de Sen'in istedigin üzere yaparim, dedi. Akabinde Ebû Talha Beyruhâ'yi hisimlari ve amca ogullan arasinda taksîm etti.
Ismâîl ibn Ebî Uveys ile Yahya ibn Yahya ("Revân" masdarin-dan olmak üzere) "Râyihun" seklinde söylediler [43].

13- Süte Su Karistirip Içmek Babi

36-..... ez-Zuhrî söyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi Rasûlullah'in süt içtigini görmüs.
(Enes dedi ki:) Rasûlullah, Enes'in evine gelmis hâldeyken, ben bir koyunun sütünü sagdim ve Rasûlullah için kuyudan biraz su ile karistirdim. Rasûlullah (S) kadehi alip içti. Bu sirada solunda Ebû Bekr, saginda da bir bedevi bulunuyordu. Rasûlullah kendisinden artan sütü bedeviye verdi. Sonra da:
— "Saga (veOÎ Sira ile saga (ver)!" buyurdu [44].

37-.....Bize Fuleyh ibnu Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'ten; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S), Ensâr'-dan bir zâtin bustâmna girdi. Yaninda dostu (Ebû Bekr) bulunuyordu. Peygamber bustân sahibine (Ebû'l-Heyseme):
— "Eger yaninda eski kirba içinde bu gece geceleyip sogumus su varsa (içeriz), yoksa biz su sudan (bardaksiz) dudagimizla içeriz!" buyurdu.
Câfair dedi ki: Bu sirada bustân sahibi (agaçlari sulamak için) bustâninm bir tarafindan öbür tarafina su çeviriyordu. Yine Câbir dedi ki: Bustân sahibi:
— Yâ Rasûlallah! Yanimda gecelemis su vardir, çardaga dogru git, dedi.
Câbir dedi ki: Akabinde onlari (Rasûlullah ile Ebû Bekr'i) çardaga götürdü. Bir bardagin içine su koydu, sonra suyun üzerine de elcil koyunun sütünden sagdi. Bunu Rasûlullah içti. Sonra kendisiyle beraber gelen zât (yânî Ebû Bekr) içti [45].

14- Tatli Serbeti Ve Bal Serbeti Babi

ez-Zuhrî:
inecek bir siddetten dolayi insan sidigi içmek halâl olmaz. Çünkü o pistir. Yüce Allah: "Size bütün iyi ve temiz seyler halâl kilindi" (el-Mâide: 4-5) buyurdu, demistir [46].
Ibn Mes'ûd da sarhosluk verici içki (ile tedâvî) hakkinda: Sübhesiz ki, Allah sizin sifânizi, size haram kildigi seyler içinde kilmadi, demistir [47].

38-.....Bize Ebû Usâme tahdîs edip söyle dedi: Bana Hisâm, babasi Urve'den haber verdi ki, Âise (R): Peygamber (S) tatliyi ve bali çok severdi, demistir [48].

15- Ayakta Dikilmis Olarak Içme(Nin Hükmü) Babi

39-.....en-Nezzâl söyle demistir: Alî (ibn Ebî Tâlib -R) (Küfe Mescidi'nin) genis kapisi önüne geldi de ayakta dikilerek su içti ve (halkin sübhesini gidermek için):
— Birtakim insanlar, birisinin ayakta dikilerek su içmesini ke-rîh görürler. Hâlbuki ben Peygamber(S)'in benim içtigimi gördügünüz gibi su içtigini gördüm, dedi [49].

40-.....Bize Abdulmelik ibn Meysere tahdîs etti. Ben en-Nezzâl ibnu Sebre'den isittim. O, Alî'den söyle tahdîs ediyordu: Alî (R) ögle namazini kildirdi. Sonra insanlarin hacetleri için Küfe Mescidi'nin genis yerinde ikindi namazi vakti gelinceye kadar oturdu. Sonra kendisine su getirildi. Ondan içti, yüzünü ve ellerini yikadi. Râvî, basini ve ayaklarini da zikretti. Abdest aldiktan sonra ayaga kalkti, artan suyu da ayakta dikilerek içti. Sonra:
— Sübhesiz birtakim insanlar, ayakta dikilirken su içmeyi kerîh görürler. Muhakkak ki, Peygamber (S) su benim yaptigimin benzerini yapti, dedi [50].

41-.....Sufyân, Âsim el-Ahvel'den; o da es-Sa'bî'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs (R): Peygamber (S) ayakta dikilerek Zemzem suyundan içti, demistir [51].

16- Devesi Üzerinde Dururken Içen Kimse Babi

42-......Bize Ebu'n-Nadr, îbn Abbâs1 m hizmetçisi Umer'den haber verdi ki, (Abbâs'in zevcesi) Haris kizi Ümmü'1-Fadl Lubâbe (R), Peygamber(Sye bir kadeh süt gönderdi. Peygamber ikindi vaktinde Arafe'de duruyordu. Eliyle kadehi aldi ve sütü içti.
Imâm Mâlik bu hadîsi Ebu'n-Nadr'dan rivayetinde "Peygamber devesinin üzerinde duruyordu" fikrasini ziyâde etti [52].

17- Bâb: Içmekte Sirasiyle Sagdakine (Ver)!

43-.....Bana Mâlik, Ibn Sihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten söyle tahdîs etti: Rasûlullah(S)'a

(içmesi için) su ile karistirilmis hâlde süt getirildi. Rasûlullah'in sag tarafinda bir çöl Arab'i, sol tarafinda da Ebû Bekr bulunuyordu. Rasûlullah sütü içti, sonra çöl
Arab'ina verdi ve:
— "Dâima sira ile saga (ver)/" buyurdu [53].

18- Bâb: Insan Içmekte Daha Büyük Kisiye Vermek Için Sag Yaninda Bulunan Kimseden Izin Ister Mi?

44-.....Bana Mâlik, Ebû Hazim ibn Dinar'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan söyle tahdîs etti: RasûluIIah'a içecek birsey getirildi. Ra-sûlullah bundan (bir mikdâr) içti. Saginda bir genç, solunda da birtakim yasli kimseler yer tutmuslardi. Bu vaziyette Rasûlullah gence;
— "bardakta kalani bu ihtiyarlara vermem için bana izin verir misin?" diye sordu.
O genç sahâbî:
— Vallahi yâ Rasûlallah, Sen'den gelen nasibimi hiçbir kimseye ihsan edemem, diye cevâb verdi.
Bunun üzerine Rasûlullah (S) bardagi o gencin elinin içine koyuverdi [54].

19- (Bardaksiz Ve Avuçlamaksizin) Havuzdan Agizla Su Içmek Babi

45-..... Bize Fuleyh ibn Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan söyle tahdîs etti: Peygamber (S) beraberinde bir sahâbîsi oldugu hâlde, Ensâr'dan bir adamin yanina girdi. Peygamber ile sahâbîsi o zâta selâm verdiler. O adam selâmi aldi
da:
— Yâ Rasûlallah! Babam ve anam Sana feda olsun! Içinde gelmis oldugun bu saat, sicak bir saattir, dedi.
O zât, bu sirada bustânindaki suyu kuyunun dibinden yeryüzüne çikarmakla mesgul bulunuyordu. Peygamber ona:
— "Eger yaninda eski kirba içinde gecelemis su varsa (içeriz), yoksa agzimizla bu sudan içeriz" dedi.
O zât, bustân içinde o suyu bir yerden diger tarafa akitiyordu.
O zât:
— Yâ Rasûlallah! Yanimda eski kirba içinde gecelemis (soguk)
bir su vardir, dedi.
Bunun üzerine Peygamber ve yanindaki sahâbî ile birlikte bus-tândaki çardaga dogru yürüdüler. Çardakta bustân sahibi olan zât bir kap içine su döktü. Sonra o suyun üzerine kendine âid bir elcil koyundan süt sagdi. Akabinde bu (suyla karistirilip sogutulan) sütü Peygamber içti. Sonra geri verdi. Bu sefer o sütten Peygamber ile beraber gelmis olan zât (yânî Ebû Bekr) de içti [55].

20- Küçüklerin Büyüklere Hizmet Etmeleri Babi

46-.....Mu'temir'in babasi Süleyman söyle demistir: Ben Enes (R)'ten isittim, söyle dedi: Ben bir

içki meclisinde amcalarima fadîh içkisi sunup sâkîlik hizmetini yapiyordum. Ben onlarin en küçügü bulunuyordum. Bu sirada "Sarâb haram kilindi" denildi. Bana:
— Sarâb testilerini devir! dediler. Biz de onlari devirip döktük, (Süleyman et-Teymî dedi ki:) Ben Enes'e:
— Onlarin içkileri ne idi? diye sordum. Enes:
— Taze hurma ve alacasi düsmüs koruk hurmadir, diye cevâb verdi.
Ebû Bekr ibnu Enes: Bu fadîh sarâbi, o gün onlarin içkisi idi dedi de, Enes bunu reddetmedi.
Ve bana arkadaslarimdan biri tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten: 'Fadîh, o gün onlarin hamri idi" derken isitmistir [56].

21- Yiyecek Içecek Kaplarini Örtüp Kapatmak Babi

47-.....Ibnu Cureyc söyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir ibn AbdiIlah(R)'tan söyle derken isitmistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "(Günes batip) gece karanligi basladigi yâhud aksama girdiginiz zaman çocuklarinizi (disari çikmaktan) men' ediniz. Çünkü seytânlar o sirada dagilirlar. Geceden bir saat geçince de (disaridaki) çocuklarinizi evlerinize koyunuz. O zaman Allah'in ismini anarak kapilari kapatiniz. Çünkü seytân, kapatilmis kapiyi açamaz. Yine Allah'in ismini anarak su kirbalarinizin agizlarini baglayiniz. Yine Allah'in ismini anarak yiyecek kaplarinizin üzerlerini örtüp kapatiniz, velev üzerlerine enlilemesine birsey koymaniz suretiyle olsun. Yanan kandillerinizi de söndürünüz!"[57]

48-.....Bize Hemmâm ibn Yahya, Atâ'dan; o da Câbir(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) söyle buyurmustur: "Uyuyacaginiz zaman kandillerinizi söndürünüz, kapilan kapatiniz, tulum ve kirbalarin agizlarini baglayiniz, yiyecek ve içecek seylerinizin üzerlerini iyice
örtüp kapatiniz".
Râvî: Sanirim ki, Rasûlullah burada "Velev ki, yiyecek kabinin üzerine koyacagin bir tahtaparçasiyle olsun"buyurdu, demistir [58].

22- Deriden Yapilmis Tulum Ve Kirbalarin Agizlarini Disa Kivirip Ondan Agizla Su Içme(Nin Nehyi) Babi

49-.....Ebû Saîd el-Hudrî (R): Rasûlullah (S) tulum ve kirbalarin agizlarim disa kivirmaktan, (yânî kaplarin agizlarinin disa kivrilip onlardan (bir masrabaya koymadan, agizla) içilmesinden nehyetti, demistir.

50-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Ubeydullah ibn Abdillah tahdîs etti ki kendisi Ebû Saîd el-Hudrî'den söyle derken isitmis-tir: Ben RasûIullah(S)'tan, deriden yapilmis tulum ve kirbalarin agizlarini disa kivirip onlardan agizla su içmekten nehyederken isittim, demistir.
Bu hadîsin râvîlerinden Abdullah ibnu'l-Mubârek söyle dedi: Ma'-mer yâhud Ma'mer'den baskasi: [59]

Hadîsteki "el-Ihtmâs", kirba, tulum ve benzeri kaplarin agizlarindan su içmektir, demistir .

23- Tulumun Agzindan Içme(Nin Nehyi) Babi

51-.....Bize Eyyûb ibn Temîme es-Sahtiyânî tahdîs edip söyle dedi: Ikrime bize söyle dedi: Dikkat edin, size kisa kisa birseyler haber verecegim ki, onlari bize Ebû Hureyre söyIe tahdîs etti: Rasûluî-lah (S) kirbanin veya su kabinin agzindan (bir bardaga koymaksizin) su içmekten ve birinizin evinin duvarina komsusunun kendi agacini -bir rivayette: bir agaç basim- koymasini men' etmesinden nehyetti.

52-.....Bize Eyyûb, îkrime'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) su kabinin agzindan (bardaga koymaksizin) su içmekten nehyetti, demistir.

53-.....Bize Hâlid el-Hazzâ, îkrime'den haber verdi ki, Ibn Abbâs (R): Peygamber (S) su kabinin agzindan su içmekten nehyetti, demistir [60].

24- Birsey Içerken Kabin Içinde Nefes Almaktan Nehy Babi

54-.....Ebû Katâde (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Sizin biriniz birsey içtiginde, su kabinin içine nefes verip hohlamasin. Sizin biriniz çis ettigi zaman sag eliyle cinsiyet organina meshetmesin. Sizin biriniz (halâda) silindigi zaman da sag eliyle silinmesin" [61].

25- (Birsey Içerken Kabin Disinda) Iki Nefesle Yâhud Üç Nefesle (Dinlene Dinlene) Içmek Babi

55-..... Azre ibnu Sabit söyle dedi: Bana Sumâme ibnu Abdillah haber verip söyle dedi: Enes (R) su içtigi kap(dism)da iki yâhud üç kerre nefes alirdi ve:
— Peygamber (S) üç kerre nefes alirdi, dedi [62].

26- Altin Kapta Içmenin Hükmü Babi

56-..... Bize Su'be, el-Hakem ibn Uyeyne'den tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ söyle demistir: Huzeyfe (ibnu'l-Yemân -R- Iran fetihleri sirasinda) Medâin'de bulunuyordu. Su içmek istedi. Kendisine bir Dihkaan (yânî Medâin seriflerinden birisi) bir gümüs bardakla su getirdi. Huzeyfe kizarak bardagi firlatip atti da, söyle dedi:
— Ben bu bardagi ilk defa atmadim. Su kadar ki, ben bu zâti bana bunun içinde su vermekten nehyetmistim, fakat o vazgeçmedi. Hâlbuki Peygamber (S) bizleri hâlis ipek ve atlastan, altin ve gümüs kaplarda içmekten nehyetti ve: "Bunlar dünyâda kâfirlerindir» âhi-rette ise sizindir" buyurdu [63]

.

27- Gümüs Kap (Kullanmanin Hükmü) Babi

57-.....Bize Muhammed ibn Ebî Adiyy, Abdullah ibn Avn'dan; o da Mucâhid ibn Cebr'den tahdîs etti ki, îbnu Ebî Leylâ söyle demistir: Biz Huzeyfe'nin beraberinde sefere çiktik. Huzeyfe, Peygamberdin söyle buyurdugunu zikretti: "Altin ve gümüs kaplarda içmeyin, hâlis ipek ve dîbâc (yânî atlas kumas) giymeyin. Çünkü bunlar dünyâda kâfirlerin, âhirette ise sizindir.'*

58-.....Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'den (o söyle demistir): Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Su gümüs kaptan birsey içen kisi var ya, muhakkak o kisi karnina ancak (curb curb diye) cehennem atesini göndermektedir" [64]

59-..... el-Berâ ibn Âzib (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) bizlere yedi seyi islememizi emretti, yedi seyden de bizleri nehyetti. Bizlere hastayi ziyaret etmeyi, cenaze arkasindan gitmeyi, aksirana duâ etmeyi, da'vetciye icabet etmeyi, selamlasmayi yaymayi, zulme ugramissa yardim etmeyi, yemîn edenin yemînini kabul edip istegini yerine getirmeyi emreyledi. Ve yine Rasûlullah bizleri altin yüzükler takmaktan, gümüs kaptan içmekten -yâhud: Gümüs kap kullanmaktan-, eyer ve semerler üzerine binicinin altina konulan içi pamuk veya yünle doldurulmus, ipekten veya atlastan yapilmis küçük minderler kullanmaktan, kassî denilen ince ve kalin ipek kumaslar giymekten nehyetti [65].

28- Kâse, Bardak Ve Çanaklarda Içme{Nin Cevazi) Babi

60-.....Bize Sufyânibn Uyeyne, Salim Ebu'n-Nadr'dan; oda Ümmü'l-Fadl'in himayesinde bulunan Umeyr'den; o da Ümmü'1-Fadl Lubâbe(R)'den tahdîs etti ki, sahâbîler Arafe günü (Arafat'ta) Peygamber'in oruçlu olup olmadigi hakkinda sübhe etmislerdir. Bunun üzerine Peygamber(S)'e bir kâse süt gönderilmis, O da bu sütü içmistir [66].

29- Peygamberin Bardagindan Ve Kabindan Îçmek Babi

Ebû Burde söyle demistir: Abdullah ibnu Selâm bana: Ben sana, içinden Peygamber'in içtigi bir kâseden içireyim mi? dedi [67].

61-..... Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Peygamber'e Arab kavminden bir kadin zikredilmisti. Peygamber (S), Ebû Useyd es-Sâidî'ye, o kadina haber göndermesini emretti. Ebû Useyd de o kadina haber yolladi. Bunun üzerine kadin Medine'ye geldi ve Benû Sâide kalesine indi. Peygamber çikti, nihayet kadinin bulundugu yere geldi ve yanina girdi. Basini asagiya dogru egmis bir kadinla karsilasti. Peygamber o kadina söz söyleyince, kadin:

— Senden Allah'a siginirim, dedi. Peygamber de:
— "O hâlde ben de seni terkettim" buyurdu. Müteakiben oradakiler kadina:
— Sen O'nun kim oldugunu biliyor musun? dediler.
Kadin:
— Hayir bilmiyorum, dedi. Oradakiler:
— Bu, Allah'in Rasûlü'dür; seni görüp zevcelige istemek maksadiyla sana gelmisti, dediler.
Kadin:
— Ben Peygamber'le evlenmeyi kaçirmaktan dolayi bedbaht oldum, dedi [68].
(Sehl dedi ki:) O gün Peygamber dönüp geldi de, nihayet kendisi ve sahâbîleri Benû Sâide sofasinda oturdular. Sonra Peygamber:
— "Yâ Sehl! Bize su ver!" buyurdu.
Ben de onlar için bu kadehi çikardim ve bununla onlara su içir-dim.
Sehl'in râvîsi Ebû Hazim söyle dedi: Sehl bu kadehi bize çikarip gösterdi, biz de bunun içinden teberrüken su içtik.
Dedi ki: Sonra bu hâdisenin ardindan Umer ibnu Abdilazîz (Me-dîne Vâlîsi iken) Sehl'den bu kadehin kendisine hibe edilmesini istedi. Sehi de bu kadehi ona hibe etti [69].

62-.....Âsim el-Ahvel söyle demistir: Ben Enes ibn Mâlik'in yaninda Peygamber'in kadehini gördüm. Bu kadeh çatlamis hâldeydi, Enes onu gümüsle baglayip kenetlemisti.
Âsim dedi ki: O, Nudâr agacindan yapilmis, enli, güzel bir su bardagi idi.
Yine Âsim dedi ki: Enes (R):
— Yemîn olsun ben bu kadeh içinde Rasûlullah'a sundan ve sundan daha çok zaman su vermisimdir, dedi.
Yine Âsim söyle dedi: Ibn Sîrîn de söyle dedi: Bu kadehin üzerinde demirden yapilmis bir halka vardi. Enes ibn Mâlik bu halkanin yerine altindan yâhud gümüsten bir halka geçirmek istedi. Fakat (üvey babasi) Ebû Talha ona:
— Sakin Rasûlullah(S)'m yapmis oldugundan hiçbirseyi degistirme! diye tenbîh etti.
Bu tenbîh üzerine Enes onu oldugu gibi birakti [70].

30- Bereketin Ve Mübarek Suyun Içilmesi Babi

63-.....el-A'mes söyle demistir: Bana Salim ibnu Ebi'I-Ca'd, Câbir ibn AbdilIah(R)'tan su gelecek hadîsi tahdîs edip söyle dedi: Ben kendimi Peygamber'in beraberinde gördüm ki, ikindi namazi vak-ti gelmis, yanimizda da az bir sudan baskasi yoktu. Bu az su bir kap içine konuldu da akabinde Peygamber'e getirildi. Peygamber (S) o kabin içine elini soktu ve parmaklari su fiskirtti. Bundan sonra Peygamber:
— "Haydin abdest suyu ehlinin yanina geliniz! Bereket (yânî gördügünüz bu su artmasi) Allah kalindandir" buyurdu.
(Câbir dedi ki:) Yemîn olsun ki, ben suyu O'nun parmaklari arasindan fiskirirken görmüsümdür. Oradaki insanlar hep abdest aldilar ve içtiler. Ben ise o sudan karnima koydugum mikdâri

çogaltmak hususunda gayretimi hiç kisaltmiyordum. Ve o artan suyun hakîkaten bir bereket oldugunu bildim.

Salim ibn Ebi'1-Ca'd dedi ki: Ben Câbir'e:

— Siz o gün kaç kisi idiniz? diye sordum. Câbir:

— Bindörtyüz kisi idik, dedi.

Bu hadîsi Câbir'den rivayet etmekte Sâlim'e, Amr ibn Dînâr mu-tâbaat etmistir. Husayn ile Amr ibnu Murre, Sâlim'den; o da Câbir'den olmak üzere "Binbesyüz" demistir.

Yine bu hadîsi Câbir'den rivayet etmekte Sâlim'e, Saîd ibnu'l-Müseyyeb de mutâbaat etmistir [71]

---

[1] Esribe, Sarâb'm cem'idir. Sarâb ise içilen akici seylerin ismidir. Haram ve halâl olan bütün içilen nevi'Ieri sâmildir. Türkçede ise Sarâb, nass ile haram olan hamr ve diger sarhos edici içkiler ma'nâsinda kullanilmistir. Bu kitâbda yalniz haram olan içkiler degil, su, süt gibi halâl olan Içkilere âid hadîsler toplanmistir.

[2] Buhârî bu âyeti hamnn harâmligi hakkinda gelen hadîslere bir hazirlik ve mukaddime olmak üzere zikretmistir.

Bu âyet sarhosluk veren içkilerin men'i ve haram kilinmasi hakkinda üçüncü ve son olarak inen âyettir ki, birincisi en-Nisâ: 43, ikincisi el-Bakara: 219-220. âyetleri idi. Allah Taâlâ bu âyette hamnn ve kumarin harâmligim birçok vecih-lerle te'kîd etmistir: Evvelâ cümlenin basi "Innemâ" ile baslatilmis, ikinci olarak "Ensâb" ve "Ezlâm" ile beraber zikrolunarak putperestlik kabîlinden gösterilmis, üçüncü olarak "itte?" ismi verilmis, dördüncü olarak sirf serr veya serri gâlib olduguna tenbîhen "Seytânin amelinden" buyurulmus, besinci ola rak bunlardan sakinmak emredilmis, altinci olarak bu ictinâb, felah ümîdine bir sebeb yapilmis, yedinci olarak da bu beyândan asil maksad hamr ve kumarin tahrîmi oldugu hatirlatilip, bunlarin haram kilinmasini gerektiren dînî, dünyevî mefsedet ve veballerini takrir ve seytânin amelini tavzîh ile: "Seytân içkide ve kumarda ancak araniza düsmanlik ve kin düsürmek, sizi Allah'i anmaktan ve namazdan alikoymak ister. Artik siz vazgeçtiniz degil mi?" (el-Mâide: 91) bu-yurulmustur. Ki bir kerre bunlar olduktan sonra artik her günâh, her cinayet islenir; ne dîn kalir, ne îmân; ne dünyâ kalir, ne âhiret... {Hakk Dîni, II, 1805)

[3] Hadîs dünyâda haram olan sarâbi içip de tevbe etmeden ölenlerin âhirette mut-tekîlere va'd olunan cennet sarâbindan mahrum olacaklari bir ceza olarak bildiriliyor. Ma'siyet ve günâh cennetten mahrum olmayi gerektirmediginden, bunlar cennete girecekler, fakat sarhosluk vermeyen, içenlere yüksek lezzet veren âhiret sarâbindan mahrum kalacaklardir... Cennetliklere va'd edilen içki nehirlerini haber veren âyetlerden biri sudur: "Sakinanlara va'd olunan cennetin sifati sudur: Içinde rengi, kokusu, hiçbir vasfi bozulmayan sudan irmaklar, tadina asla bozukluk gelmeyen sütten irmaklar, içenlere lezzet veren sarâbdan irmaklar, süzme baldan irmaklar vardir. Orada meyvelerin her çesidi onlarindir..." (Muhammed: 15).

"Kinden gögüslerinde ne varsa söküp atacagiz- Altlarindan irmaklar akacaktir. Hamd olsun Allah 'a ki, bizi hidâyetiyle buna kavusturdu. Eger Allah bize hidâyet etmeseydi, kendiligimizden bunun yolunu bulamazdik. And olsun ki, Rabb 'imizin elçileri gerçegi getirmislerdir derler..." (el-A'râf: 43).

' 'Biz onlarin gögüs/erindeki kini söküp attik. Hepsi kardesler hâlinde karsi karsiya tahtlari üzerine dayanarak oturacaklardir" (el-Nicr 47).

[4] Bu hadîsin bir rivayeti, uzun Mi'râc ve Isrâ hadîsi içinde geçti. Müslim de îmân'-da, "Rasûlullah'm geceleyin semâlara yürütülmesi ve namazlarin farz kilinmasi bâbi"nda 264-"164" hadîsin sonunda; bir de 272, "168" rakamli hadîste buna yakin bir lafizla getirmistir. Hadîs, süt içmenin fazileti ile sarhos edicilerin kötülügünü isaret etmis oluyor.

[5] Basliga uygunlugu "Sarâbin (açikça ve alenî olarak) içilmesi..." sözündedir. Bunun bir rivayeti Ilim Kitabi, "ilmin kalkip, cehlin meydan almasi bâbi"nda geçmisti.

[6] Basliga uygunlugu "Içki içen de içtigi zamanda mü'min olarak içemez" kavlin-dedir.

Ibn Battal dedi ki: Içki içmek hakkinda gelen haberler içinde en siddetli rivayet, Ebû Hureyre'nin bu hadîsidir. Çünkü hadîste zikredilen çirkin fiilleri isleyenlerden, isledikleri sirada îmân suurunun kendilerinden silindigi bildiriliyor ki, zahir sekline göre çok agirdir. Tebligin bu zahir sekline bakarak Haricîler: Bu büyük cürümleri -haram olduklarini bilerek kasden- Isleyenleri tekfîr etmislerdir. Sünnet ehli âlimleri ise bu husustaki îmâni kemâle hamlederek: "Büyük günâhlari isleyenlerin îmâni tam ve kâmilolmaz" suretinde tefsir etmislerdir.... Bâzi âlimler de "Bu, büyük bir tehdîddir" demislerdir. Bu konuda gelen diger haberler de bu suretle tefsîr ve tevcîh olunur: Meselâ Ebû Mûsâ el-Es'arî hadîsinde: "Üç sinif mücrim cennete girmez: Sarâb içen, hisimligi kesen, sihre inananlar" buyurulmustur. Ebû Hureyre'nin bir hadîsinde de: "Sarâb içen, puta tapan gibidir" buyurulmustur ki, bütün bunlar taglîz ve tehdîde hamlolunmus-lardir... (Aynî).

el-Muzhirî söyle dedi: Yânî zina etmekte iken îmânda kâmil olmaz, yâhud lafzi haber, ma'nâsi nehydir; birinci vech daha üstündür. Hattabî de buradaki imansizligi, zinayi halâl sayana hamletti. Miskaat sârihi de söyle dedi: Menfî olan îmânla murâd, hayadir denilebilir. Nitekim "Haya îmândan bir su'bedir" hadîsi gelmistir. Buna göre ma'nâ: Zinâci zina edecegi zaman Allah'tan haya eder hâlde zina edemez. Çünkü o Allah'tan utansaydi ve onun hazir ve hâline sâhid bulunduguna i'tikaad etmis olsaydi, bu çirkin fiili yapmazdi. Bunun tag lîz ve tesdîd babindan olmasi da muhtemeldir. Nitekim Âlu Imrân: 93'te böyledir. Yânî bunlar mü'minlerin hasletlerinden degildir. Çünkü bunlar mü'minlerin hasletlerine aykiridir. Mü'minlerin bunlarla vasiflanmalari yakismaz. Bunlar kâfirlerin vasiflaridir... (Kastallânî).

[7] Bu baslik "Üzümden yapilan hamr" yâhud "Hamr üzümden yapilandir" seklinde tercüme edilebilir. Ikinci sekil Ebû Hanîfe'nin görüsüdür. Ona göre üzümden baska meyve ve hububattan yapilan içkilere, hakîkî ma'nâsiyle hamr denmez, tesbîh suretiyle denilebilir. Diger imamlara göre Ise, hamr üzüme has degildir, baska seylerden de yapilir.

[8] Enes'in bu "Hâlbuki Medine'de ondan birsey yoktu" sözü, üzümden yapilan hamr yoktu, demek oluyor. Bu cihetle hamr mutlak zikrolununca, kemâline sar-folunur ki, o da üzümden yapilandir.

[9] Enes'in bu hadîsi, bundan önceki hasiyede bildirilen seyi te'yîd etmektedir. Yânî o sirada Medine'de üzüm suyundan yapilan hamr pek az idi, fakat diger seylerden yapilan hamr bolca bulunuyordu.

[10] Ibn Umer'In bu hadîsi, o devirde üzümden baska sayilan seylerden de hamr yapildiginin delilidir.

Hamr, esasen örtmek ma'nâsina masdar oldugu hâlde, "Çig üzüm sirasindan siddetlenmis ve köpügünü atmis olan sarâba isim olmustur. Çünkü akli bü-: rüyüp örter ve bir ta'bîr ile kafayi dumanlar kî, buna Humar denilir. Hamnn bu üzüm sarâbina itlak edilmesi, has bir itlaktir. Bu münâsebetle hamr, bir de umûmî olarak akla humar veren sey ma'nâsina kullanilir ki, bu ma'nâca müskiratin hepsi hamrdir. Buna binâen imâm Mâlik ve Safiî ve bunlardan evvel ve sonra bir hayli âlimler ve fakîhler Kur'ân'daki

hamnn umûmî ma'nâsiyle mutlak olarak müskir demek olduguna ve binâenaleyh her nevi1 müskiratin Kur'ân nassi ile aynen haram bulunduguna hükmetmislerdir... (Hakk Dîni, I, 761-762).

[11]
Bu baslik, bundan önce geçen hadîste Umer'in hutbede söyledigi sözün kisaltilmis seklidir.

[12]
Basliga uygunlugu "Zehv demlen hurma korugundan ve hurmadan yapilan fadîh içkisi" sözündedir.

ez-Zehv: Hurma korugu sari ve kirmizi alacalanmak ma'nâsinadir. el-Fadîh: Bir günâ sarâba denir ki, hurd olmus hurma korugundan yaparlar. Masdar olarak ezmek, kirmak ma'nâsinadir (Kaamûs Ter.)

[13]
Basliga uygunlugu "el-Büsr denilen hurma korugu" sözündedir.

el-Büsr, herseyin tazesine denir... ve rutab kertesine varmamis olan hurma koruguna denir, müfredi "Busre"dir.

Bu hadîsin birkaç rivayetini Müslim de Esribe Kitâbi'nda getirmistir: Müslim Ter., VI, 202-205.

[14]
Bu hadîsler, içkiyi kesin olarak haram kilan el-Mâide: 93. âyeti indigi zaman hurma sirasindan yapilan içkiye hamr, yânî sarâb denildigini gösteriyor. Bundan dolayi üç mezhebin imamlarina göre sarhosluk veren her içki hamrdir ve üzüm sirasindan yapilan ile diger içkiler arasinda hüküm i'tibâriyle bir fark yoktur. Herhangi birinden az bir mikdâr da içilse hadd vurmak îcâb eder.

Hanefîler'e göre ise Hamr denilen ve üzüm sirasindan yapilan sarâbin hükmü, diger içkilerden farklidir. Onlarca her içkiye hamr, yânî sarâb denilmez. Böyle olunca hükümleri de bir degildir. Sarâbin bir damlasini içmek bile hadd'i îcâb eder. Fakat sâir içkiler böyle degildir. Onlar ancak sarhos edecek mikdâri içilirse haddi îcâb eder. Daha fazla tafsilât için fikih kitâblarina basvurulmalidir.

[15]
El-Bit'u: Baldan yapilan kivamli koyu nebîze, bir kavle göre üzüm sirasina yâ-hud bâ'mn kesriyle hamre denilir... (Kaamûs Ter,).

îmâm Ebû Hanîfe: Bit'u, Yemen içkisidir, fakat Yemen halki bu kelimenin "T" harfini üstün okurlar da Bit a' derler" demistir.

el-Fukkaa': Rummân vezninde, serbetçilerin çarsida sattiklari mutlaka serbete denir ki, hububattan, meyvelerden ve sâireden tertîb eder ederler... (Kaamûs Ter.)

[16]
Bu hadîs, Rasûlullah'in "Cevâmi'u'l-Kelim" diye anilan câmiali sözlerinden birisidir. Bunlarin kelimeleri az, ifâde ettikleri ma'nâlar ve hükümler çoktur. Ra-sûlullah'a yalniz Yemen'in "Bit'u" içkisinin hükmü sorulmustu. O, içkinin mâhiyetini umûmî bir kaanûn hâlinde ta'rîf ederek cevâb vermistir ki, her içki bununla Ölçülmelidir demek olur...

[17]
Bunlar, içinde nebîz ve hamr, yânî sira ile sarâb kurmak âdet edilen dört nevi' testi adidir ki, içlerinde sira kurulunca tahammur edip sarhosluk verir olurmus. Bunlarin açiklamalari îmân Kitâbi'nda verilmisti.

[18]
Basliga uygunlugu "Hamr, akli örten (tefekkürü gideren) her Içkidir" sözün-dedir. Bu, eskimez ve umûmî bir kaaide ve son derece câmiali bir ta'rîftir.

[19]
Hadîsin basligin birinci fikrasina uygunlugu açiktir. Fakat hadîste basligin ikinci fikrasina âid birsey yoktur. Buhari Sahîh'ini yazmakta âdet edindigi meslegi geregi kendi sartina uymayan hadîsi kitabina yazmaz da ona yalniz baslikta isaret etmekle yetinir. Iste burada da öyle yapmistir. "Hamr"e baska ad takanlara dâir baslikta isaret ettigi hadîs, Ebû Davud'un, Ibn Ebî Seybe'nin, Ebû Mâlik el-Es'arî'den rivayet ettikleri "Ümmetimden birtakim insanlar hamr'i (yânî sarâbi) içerler de ona sarâbdan baska isim takarlar... " hadîsidir. '

Hisâm ibn Ammâr, Buhârî'nin üstâdlarindan biridir. Ebû Bekr'in fadli'-nda ve Buyû'da ondan isnâdla rivayet etmistir. Üç yerde ise "Hisâm ibn Ammâr söyle dedi" diyor. Birisi Esribe'de burada; biri Magâzî'de, "Insanlar Hudeybiye günü Rasûlululllah'm beraberinde idiler, agaçlarin gölgelerine dagildilar...." hadîsinde; bir de Rasûlullah'in "Fulân gibi olma, gecekaaim olur...." hadîsinde. Iste bu üç yerde Buhârî "Haddesenâ" ve "Ahbaranâ" demiyor. Zâ-hIr olan onun bu yerlerdeki hadîsleri Hisâm'dan müzâkere suretiyle almis oldugudur. Hadîslerin sureti her ne kadar ta'lîk sureti ise de, hadîsler sahîhtir... Hadîs hafizlari indinde sabit olmustur ki, Buhârî'nin cezim sîgasiyle getirecegi bütün ta'lîkler sahîh olmaktadir... (Aynî, Kastallânî).

[20]
Basliga uygunlugu son fikrasindadir. Bâzi nüshalarda mütekellim sîgasiyle gelmistir. Bunun bir rivayeti Nikâh'ta, "Kadinin erkeklere hizmet etmesi bâbi'-'nda geçmisti.

et-Tevr kelimesini lugatçiler; bakir kap, çömlek, kâse, desti, tastan oyulmus çanak ma'nâlanni vermislerdir.

el-înkaa' ise kuru hurma ve üzümü bir kap içinde islatarak hosaf ve sira yapmak ma'nâsinadir. Gece islatilirsa gündüz içilir, gündüz islatihrsa gece içilirdi ve tahammur ettirilmezdi...

[21]
Öyleyse nehy, ihtiyâçsizlik takdirine göre gelmisti. Bu mes'elede hüküm Rasû-lullah'in re'yine havale edilmis olmasi yâhud o anda kendisine sür'atle vahy verilmis olmasi da muhtemeldir... (Kastallânî).

Buhârî hadîsi ikinci yoldan müzâkere suretiyle aldigi için "Bana Halîfe
söyledi" seklinde getirmis, tahdîs ve ihbar sigalarini kullanmamistir.

[22]
Basliga uygunlugu "Onlara ruhsat ve müsâade verdi" sözündedir.

el-Kirmânî: Bu hadîsteki "Ani'l-eskiye", siyaka göre istisna olmak üzere "Illâ" ziyadesiyle "Illa ani'l-eskiye" denilmesi gerekir... demistir. Tercüme buna göre yapilmistir.

Ziftli ve sirli çömleklerde ve küplerde sira kurmaktaki nehyin devami, bunlarda siranin daha çabuk tahammur etmesindendir.

[23]
Alî'nin bu hadîsinde ziftli kap gibi, kuru kabaktan oyulmus susak içinde de sira kurulmasinin nehyedildigi bildirilmektedir.

Ibn Esîr: Bu kaplarda sira kurmak Islâm'in evvelinde haram kilinmistir. Sonra nesh olundu. Ancak Imâm Mâlik ile Ahmed ibn Hanbel bu konudaki tahrîmin devam ettigine kaail olmuslardir, demistir {en-Nihâye, I, 10).

Müslim'de "Muzeffet, dubbâ, hantem ve nakîr denilen kaplarda sira kurmaktan nehy ve bu nehyin mensûh olup artik bugün sarhosluk verici olmadikça bunlarda sira tutmanin halâl oldugunu beyân babi" adinda bir baslik da vardir (Müslim, Tercümesi VI 212).

[24]
Bunun bir rivayetini Müslim de el-Esribe'de getirmistir.

el-Cerr, topraktan yapilmis büyük testiye denir, el ile çekip götürmesi kaa-bil olur (Kaamûs Ter., II, 210).

[25]
Buna göre yesil sifatiyle vasfetmenin mefhûmu yoktur. Bunu ihtiraz için degil vâki'i beyân için zikretmistir. Hüküm ise sarhosluk vermeye baglanmistir. Kaplar ise birseyi ne haram, ne de halâl kilabilirler... (Kastallânî)..

[26]
Bu hadîsin bir rivayeti 6. bâbda geçmisti.

en-NakV: Emîr vezninde.... üzümü suya islatmakla tertîb edilen sarâba, bir kavle göre mutlaka sirasi alinmak için suya islatilmis hurma, üzüm ve unnâb makûlesine denir... (Kaamûs Ter.).

[27]

el-Bâzak, zâl'in kesri ve fethi ile üzüm suyundan bir mikdârca kaynamakla ko-yulanip siddet bulmus içkiye denir ki, hâlâ Rûm diyarinda sarâb ta'bîr ettikleri olacaktir. Sarihin beyânina göre "Bâde-i Fârisî"nIn arapçalanmisidir. Bâzak içene hadd vâcib olur denilir... (Kaamûs Ter.).
et-Tilâ': Kisâ vezninde... hamre ve badeye denir ve munsif ta'bîr olunan üzüm sirasinin koyulasmasina denir ki, müselles ta'bîr ettikleri olur. Ve munsif, nisfi kalincaya kadar kaynatilmis olan siradir... Türkî'de "Nardenk" dedikleri olacaktir. Her iki takdîre göre halâldir, hamre itlaki sonradandir. (Kaamus Ter.).
Buradaki haberleri diger hadîsçiler senedli olarak rivayet etmislerdir. Umer o Içkiden sordu, onu sarhos edici buldu, akabinde ikrar ve beyyine ile ogluna celde vurdu (Kastallânî).

[28] Bâzak, pisirilmis hamrdir... Onu hamr isminden nakletmeleri için yapan ve bâzak ismi verenlerin ilki Umeyye ogullan'dir, denildi. Yânî Muhammed onun hükmünü, onlarin ona "Bâzak" ismi vermelerinden önce "Sarhosluk veren hersey haramdir" buyurmakla bildirmistir. Harâmlik sirf isme baglanmis degildir ki, ismi degistirmek hükmü degistirici olsun, i'tibâr ancak sarhos ediciligedir. Sarhos edicilik bulunursa, harâmlik sabittir. Sarhos edici ister eski Ismiyle isimlendirilsin, ister baska bir isme degistirilsin, müsavidir... Feth'de, Ebû'1-Leys es-Semerkandî'den söyle dedigi naklolundu: Pismisi içen, sarhos edici oldugu zaman günâhça hamr içenden daha büyüktür. Çünkü hamr içen, onu içmekle âsî oldugunu bilerek içmektedir. Pismis olani içen ise müskiri halâl görerek içmektedir. Hamrm azinin ve çogunun haram oldugunda icmâ' sabit olmustur, haram olani halâl sayan icmâ' ile kâfir olmustur (Kastallânî).

[29] el-Kevâkib de söyle dedi: Hadîsin baba münâsebeti, pismis siranin sarhosluk verir olmadigi zaman halâl oldugunu beyândir. Nitekim halvâ pisirilir ve baglanir, bal ise su ile karistirilir ve saatinde içilir, bunun tayyîbligi ve halâlliginda sübhe yoktur.
Bu hadîsin bir rivayeti Taamlar Kitâbi'nda, "Halvâ ve bal bâbi"nda geçmisti (Kastallânî)

[30] Ibn Hacer söyle dedi: Bana zahir olan, Buhârî'nin bu baslikla muradi,karistirmaktan nehyi iki te'vîlden biriyle te'vîl edene reddir. Bunlardan biri karistirmanin karisiga hamlidir ki, o da meselâ yalniz basina hurma sirasinin siddet kazanmis olmasi ve yalniz basina kuru üzüm sirasinin siddet kazanmis olmasidir. Bunlar sirke olmalari için karistirilirlar. Böylece nehy ve sirke yapmak maksadindan ileri gelmis olur. Bu te'vîl külfetsiz olarak basliga uygundur. Ikinci te'vîl, karistirmaktan nehyin illeti, israf olmasidir. Bu da iki katik arasini birlestirmekten nehiy gibi olur... {Kastallânî).

[31] Basliga uygunlugu "Hurma korugu ile hurma karisigindan yapilmis içki sunuyordum" sözünden alinir. Çünkü hadîste zikredilen kimselerin Içmesi vaktinde bu Iki seyin karisigindan yapilmis Içki vardi. Onlara hamrin haram kilinmasi haberi ulasinca, onu atip terkettiler ve böylece hurma korugu ile hurmayi karistir-mamayi re'y eden kimselerden oldular... (Aynî).

[32] Bunda açik olarak karistirmanin nehyi yoktur. Fakat Müslim, "Yas hurma ile koruk hurma arasini ve kuru üzümle hurma arasini biri estirmeyiniz" lafziyle bunu beyân etmistir. Nehyin hikmeti, karistirmakla alkollenmede siddetlenmenin çabuklasmasi korkusudur... (Aynî).

[33] Hadîs, baslikta isaret ettigi iki katigin birlestirilmemesi fikrasina delâlet etmektedir.
Temr, olgunlasmis hurmanin adidir. Zehv de olgunlasmamis, fakat alacalanmis hurma korugunun adidir. Hurma ile korugunun, hurma ile kuru üzümün birlestirilmesinin nehyi sebebi, geçim darligi ve tasarruf endisesidir. Yoksa iki katigin bir arada birlestirilmesini nehy degildir. Çünkü Rasûlullah'tan böyle bir nehyin çikmasi sahîh degildir. Bu sebeble tenkîdçiler, hadîsteki nehyi tenzî-hîdir, kerâhate hamledilir; tahrîmî nehy degildir demislerdir.

[34] Buhârî bu babi "Çoksüt içmek sarhosluk verir" diyen bâzi kimselerin iddiasini redd için açmis ve süt içmenin halâl oldugunu isbât için de buradaki âyeti getirmistir.

[35] Hadîsin basliga uygunlugu, Isrâ gecesi Peygamber'e süt ve hamr getirilince, Pey-gamber'in sütü tercîh etmis olmasi ve sütün Allah'in kullari üzerindeki ni'met-lerinin en büyüklerinden bulunmasi yönündendir. Bu hadîsin bir rivayeti, bu kitabin basinda "2" rakarmyle geçmisti... (Aynî).

[36] Bunun Tevkiften ve Vakf\.m olmasi muhtemeldir. Ma'nâ sudur: Sufyân, bazen bu hadîsi mürsel olarak sevkeder de isnadinda "Ümmü'l-Fadl'dan" sözünü söylemezdi. Kendisinden bu hadîs mevsûl müdür yoksa mürsel midir? diye sorulunca: Hadîs Ümmü'l-Fadl'dandir, derdi. Onun bu sözü ise "Hadîs mevsûldür" kuvvetindedir. Bu hadîsin birer rivayeti Hacc ve Oruç Kitâblari'-nda da geçmisti (Kastallânî). Buhârî bu hadîsle de sütün sarhosluk vermesi gibi bâtil görüsü reddetmis bulunuyor.

[37] Hadîsteki en-Nakî', Akîk vadisinde bir yerin adidir. Medine'ye yirmi fersah uzaklikta bulunan bu mer'ayi, koyun yaylimi olmak üzere Rasûlullah kurup himaye etmisti. Bu süt, o koruluktan getirilmis olacaktir. Rasûlullah'in sütün üzerinin örtülmesi hususundaki tenbîhi, temizlik ve nezâfete ehemmiyet vermesindendir.

[38] Basliga uygunlugu "Ben bir kâse içine bir mikdâr süt sagdim, Rasûlullah ondan içti" sözünden alinir. Bunun bir rivayeti "Peygamber'in ve sahâbîlerinin Medîne'ye hicreti bâbi"nda geçmisti.

[39] Basliga uygunlugu hadîsin ma'nâsmdan alinir.
Menîhatu'l-Leben: Kisinin sagmal devesini veya koyununu, sütünden istifâde etmek üzere baskasina vermesi, onun da sagdiktan sonra hayvani sahibine vermesidir. (Ibnu'1-Esîr, en-Nihâye).
Menîha, aslinda hibe ve atiyye demek olup, konumuz olan hadîs geregince en güzel sadakadir. Bunun bir rivayeti Âriyet'te, "Menîhanin fazileti bâbi"nda geçmisti.

[40] Basliga uygunlugu meydandadir. Bunun bir rivayeti Abdest Alma Kitâbi'nda, "Sütten agiz çalkalanir mi? bâbi"nda geçmisti.

[41] Bu hadîs, uzun Isrâ hadîsinin bir parçasidir. Bunun bir rivayeti Namaz Kitabi'nin evvelinde de geçmisti.

[42] Buhârî bu senedden gelen hadîsi Bed'u'l-Halk'ta, "Melekleri zikr bâbi"nda uzunca bir metinle mevsûl olarak getirmisti.

[43] Basliga uygunlugu "Rasûlullah, Beyruhâ'ya girer ve oradaki güzel sudan içerdi" sözündedir. Bu hadîsin birer rivayeti Zekât, Vasiyetler, Vekâlet, Tefsir Kitâbla-ri'nda da geçmis ve açiklamalar verilmisti.

[44] Basliga uygunlugu meydandadir. Hadîsin bir rivayeti Hibe Kitâbi'nda geçti. Yagca zengin olan sütü biraz su katip hafifleterek içmekte saglik yönünden çok fayda oldugu bugün ilim ehlince tesbît edilmis bir keyfiyettir.

[45] Dâcin: Halkin evlerinde besledikleri evcil koyundur (Ibnu'1-Esîr, en-Nîhâye).

[46] Yüce Allah, Peygamberimizin sifatlarini sayarken ".... Temiz seyleri halâl, murdar seyleri de üzerlerine haram kiliyor... " (el-A'râf: 157)) buyurdu,
"er~Rics" ise murdar seyler cümlesindendir. ez-Zuhrî'nin sözünü Abdun-razzâk senedli olarak rivayet etmistir.

[47] Ibn Mes'ûd'un sözünü Ibn Ebî Seybe rivayet etmistir.

[48] Bu hadîsin bir rivayeti Et'ime'de geçmisti.

[49] Hadîs, ayakta su içmek hakkindaki basliga uymakta ve ayakta dikilerek su içmenin caiz oldugu hükmünü açiklamaktadir.

[50] Bu da geçen Alî hadîsinin baska yoldan gelen bir rivayetidir.

[51] Bu da Hacc Kitâbi'nda geçmisti.

[52] Basliga uygunlugu meydandadir,

[53] "el-Eymen fe'l-eymen" cümlesi, iki türlü okunur: Birinasb ile, biri ref ile. Nasb okuyusuna göre mukadder bir fiilin mef ûlüdür ki, "Âti'l-eymene = Sag taraf-takine ver!" denmis olur. Ref okuyusa göre bunlar birer mübtedâ kilinip, haberleri takdir edilir:' 'el-Eymenu ehakku = Sag taraf ikrama daha haklidir" gibi.

[54] Peygamber'in âdeti, birsey içtiginde artan kismi saginda bulunan kimseye vermek üzere cereyan edegelmisti. Bu sünnet geregince Peygamber'in artigini alip içmek, sag taraftaki gencin mukteseb hakki olmustu. Bundan dolayi Peygamber sol tarafinda bulunan yasli kimselere vermek için genç sahâbîden izin ve muvafakat almaga tesebbüs etmistir.

[55] Basliga uygunlugu "Illâ kera'nâ= Yoksa agzimizla içeriz" sözündedir. Câbir burada, Peygamber bustân sahibiyle konusurken ' 'O zât bustân içinde suyu tahvîl ediyordu" sözünü iki kerre söyledi. Bunun zahiri sudur: Birincisi, o zâtin suyu kuyunun asagisindan, yânî derinliginden yeryüzüne çikarmakta oldugunu ve sanki orada bir havuz var da suyu onun içinde toplamakta bulundugunu ifâde eder. Ikincisi de sonra o suyu bustâmn bir tarafindan diger bir tarafa nakleder bulundugunu anlatir. Bu hadîsin bir rivayeti yakinda "Süte su karistirip içmek bâ-bi"nda geçmisti (Kastallânî).

[56] Basliga delîlligi meydandadir. Bunun bir rivayeti Esribe'nin evvellerinde "Hamrin tahrîmi indi; hamr, hurma korugundan ve hurmadan idi bâbi"nda geçmisti.

[57] Basliga uygunlugu "Yiyecek ve içecek kaplarini örtüp kapatiniz" sözünden alinir.

Bu hadîste çocuklari men' etmek, kapiiari kapatmak, kirba agizlarini baglamak gibi gizli olmayan birçok iyilikleri çekip, kötülükleri savma edeblennden bir grup vardir. Bunlari yaparken Allah'in ismini anmak, yânî "Bismillânir-rahmânVr-rahîm" demek de emredilmektedir. Bir hadîste "Yerde ye gökte Allah 'm ismiyle beraber bulunan hiçbirsey zarar görmez" hakikati gelmistir (Kas-tallânî).

Bunun bir rivayeti "tblîs'in sifati" bölümünde geçmisti.

[58] Bu da Câbir hadîsinin baska yoldan bir rivayetidir.

Peygamber'in "Yiyecek, içecek kaplarinizin üzerlerini iyice örtüp kapatiniz dîye emretmesi, yiyecek ve Içecek maddelerini toz, toprak ve zararli mikroplardan koruma hedefini gütmektedir. Büyük Peygamber bu emirleriyle en kiymetli bir saglik ve temizlik dersi vermis bulunmaktadir.

[59] Hadîslerin basliga uygunluklari açiktir.

el-Hans ve el-Ihtmâs, tulumun agzini tasra kivirip andan agizla su Içmek ma'nâsinadir... (Kaamûs Ter.).

Bu hadîslerde de tulum, kirba, testi ve diger kaplarin agizlarindan su içilmemesi, suyun ayri bir kâse, bardak, masraba içine konulmak suretiyle medenîce içilmesi emredilmektedir. Bunlar temizlik ve saglik için çok ehemmiyetli seylerdir.

[60] Hadîsler basliktaki mübhemligi açiklamaktadir.

Bunlar da kirba, tulum, testi, gügüm gibi içindeki su görülmeyen kaplarin agzindan -bardaga, tasa koymaksizin- ezbere su içmekten nehyetmektedir. Bu nehyin sebebi de yine temizlik oldugu gibi, suyun içi görülemediginden, içinde zararli bir hayvanin bulunmasi ihtimâli de olabilir. Bir de kirbanin agzina kendi agzini dayayarak içen kimse, kendi agzindaki artigi bütün suya karistiracagi ve bunun da o sudan içecek baska insanlar hakkinda saglik bakimindan mahzurlu olacagi açiktir...

[61] Basliga uygunlugu birinci cümlesindedir. Sarihler söyle demislerdir: Bu hadîs ile birsey içerken kabin içinde nefes almaktan nehyolundugu gibi, su kabinda nefes vermek, hohlamak, üfürmek de nehyolunmustur. Bu nehyin yemek kabina da sumûlü vardir. Çünkü nehyin sebebi, onun tükrügünden birsey, su ve yemek kabina siçrayarak, yenilen içilen seyi kirletip bozmasi ve baskasini tiksindir-mesidir. Içtimaî âdâb bakimindan pek büyük kiymeti hâiz olan bu nehyin, yalniz basina yenilip içilme hâllerine sumûlü yoktur. Bu hadîsin bir rivayeti Vudû' Kitâbi'nda da geçmisti.

[62] Taberânî'nin el-Evsat'ia hasen bir senedle rivayet edilen Ebû Hureyre hadîsinde: Peygamber (S) üç nefeste içerdi. Kabi agzina yaklastirdiginda Bismillah der, bardagi agzindan kaldirdiginda da el-Hamdu UUah der, bunu üç defa yapardi, demistir.

Hiç sübhesiz nefes alarak dinlene dinlene içmenin sihhat yönünden faydalari vardir.

Bu babin hadîsini Müslim, Tirmizî ve ibn Mâce de Esribe'de rivayet etmislerdir.

Müslim'in Esribe Kitâbi'nin bir babinda "Birsey içerken kabin içinde nefes almanin keraheti ve kabin disinda üç nefes almanin müstehâbligi" ünvâni yazilip ilgili hadîsler getirilmistir: Müslim Tercemesi, VI, 253. bâb: 16.

[63] Bu Huzeyfe hadîsi altin ve gümüs kaplardan birsey içip yemenin hâlis ipekli lüks kumaslar kullanmanin harâmligma açikça delâlet etmektedir. Bunun bir rivayeti Cenazeler Kitâbi'nda da geçmisti. Orada da isaret edildigi gibi bu harâmli-gin hikmetleri arasinda bu kaplarin imâlinde kullanilan mikdâr degerli ma'denin dünyâ ticâretinden ve tedavülden habsedümis olmasi, içtimaî dengesizlik sebebiyle fakir tabakanin zenginlere kin beslemeleri gelir...

[64] Bu hadîslerin basbga delâletleri meydandadir.

[65] Bu el-Berâ hadîsinde emredilen ve nehyedilen hususlarin da en yüksek medeniyetin temeli olan eskimez muaseret edeblerinden oldugu da pek açiktir.

Rasûluilah bu hadîste bol ipekli olan lüks kumaslarin kullanilmasini neh-yetmistir. îpegi az olan kumasin kullanilmasi ser'ân caiz oluyor. Kumastaki ipegin azligi veya çoklugunda Hanefîler kumasin argaciyle erisini, Sâfnler de agirligini ölçü olarak kabul etmislerdir. Hanefîler'ce bir kumasin erisi ibrisim, argaci pamuk, keten, yün olursa o kumastan yapilan elbiseyi giymekte be's yoktur.

Dînimiz bize en iyi elbise olarak pamuk, keten, yün elbise tavsiye ediyor. Bunlarin da kibir ve gurur vesilesi olacak derecede nefîs olmalari veya horlanmayi gerektirecek surette degersiz bulunmalari istenilmiyor. îste bu bir zarurî giyim tarzidir. Bunun bir de müstehâb kismi vardir. O da Allah'in ni'metlerini açiga çikarmak için süslenmektir. Bunu su âyetler sümulüyle ifâde eder: "Ey Âdem ogullan, her mescid huzurunda zînetinizi alin. Yiyin, için. israf etmeyin. Çünkü O (Allah) israf edenleri sevmez. De ki: Allah'in kullan için çikardigi zî~ neti, temiz ve hos nziktan kim haram etmis? De ki: Onlar dünyâ hayâtinda îmân edenler içindir. Kiyamet günü ise yalniz onlara mahsûstur... " (el-A'râf: 31-32).

Giyim hususunda bir de mübâh derecesi vardir ki, o da cumualarda, bayramlarda, halk toplantilarinda güzel elbise giyilmesidîr. Bunun da büyüklenme vesilesi olmamasi sarttir.... {Tecrîd Ter., III, 33-34 hasiyesinden).

[66] Basliga uygunlugu açiktir. Bunun bir rivayeti yakinda 16. bâbda geçmisti.

el-Kada: Iki fetha ile su su kabina denir ki, kapladigi su iki adami kandirir. Bir kavle göre küçük ve büyügünü cami' isimdir ki, cins ismi olur, gerek agaçtan ve gerek topraktan ve billurdan olsun. Türkçe'de kâse, bardak ve çanak ta'bîr ettikleridir; üsküre dahî derler, cem'i "Ekdöh" gelir (Kaamûs Ter.)

[67] Bu el-I'tisâm Kitâbi'nda mevsül, yânî senedli olarak gelecek olan hadîsten bir yoldur... (Aynî).

[68] Bu kadinin Cevn ogullarindan Nu'mân ibn SurahbîPin kizi Umeyme oldugu, Cevn ogullan'nin da Ezd soyundan bir kabîle olup Kinde Emîrleri'nden bulunduklari rivayet edilmistir. Kinde Emîri, Peygamber'le akrabalik kurmak için dul

kizi Umeyme'yi -diger rivayete göre Esmâ'yi- Peygamber'e arzetmis, o da kabul etmis idi. Iste bu kadin Medine'ye bu sebeble gelmisti. Fakat bir yanlis hareket veya yerinde söylenmemis bir söz yüzünden bu evlenme gerçeklesmemistir. Iste kadin bu yanlis ve yersiz sözünün netîcesi ugradigi mahrûmlugu "Bedbaht oldum" cümlesiyle dile getirmis oluyor. Kadinin bu yanihsi, büyük Yûnus Em-re'nin sözü yerinde kullanmak hakkindaki su eskimez siirini hatirlatti:

Keleci bilen kisinün yüzünü ag ide bir söz, Sözü pisirüb diyenün isini sag Ide bir söz. Söz ola kese savasi, söz ola kestire basi, Söz ola agulu asi bal ile yag ide bir söz. Keledleriin pisürgil, yaramazlarin sasirgil, Sözün us ile düsürgil, demegil çagada bir söz. Yürüye yürüye yol gele, gafil olma bilgin ile, Key sakin kim dilin ile canina dag Ide 4>Ir söz. Kisi bile söz demini, demiye sözün kemini. Bu cibân cehennemini sekiz uçmag Ide bir söz. Yûnus imdi söz yatindan, söyle sözü gayelinden, Key sakin ol sah katindan seni irag ide bir söz.

(Abdulbakî Gölpinarli, Istanbul 1971, s. 265. Bendeki siir ile bâzi küçük farkliliklar vardir.)

[69] Basliga uygunlugu "Onlara bu kadehi çikardim ve bununla onlara su içirdim" sözünden alinir. Bunun bir rivayetini Müslim de Esribe'de getirmistir: Müslim Tercemesi, VI, 235-236, 88-"2007".

[70] Basliga uygunlugu meydandadir. Metindeki Nudâr agaci, lügat âlimlerinin bildirdigine göre, Necd havâlisinde yetisirdi, en güzel kadehler, bardaklar bu agaçtan yapilirdi.

Bu hadîsin bir parçasi Cihâd Kitabi, "Peygamber'in zirhi hakkinda gelen haberler bâbi"nda geçmisti

[71] Basliga uygunlugu "Onun bir bereket oldugunu bildim" sözündedir. "Bereket Allah'tandir" sözünün de basligin ikinci kismina uygun kilinmasi mümkindir ki, o da "Mübarek su" sözüdür. Bereket'le suyu irâde etti ve suya bu ismi verdi. Çünkü Arab, kendisinde artirma yapilmis seye "Bereket" adini verir. Süb-he yoktur ki, buradaki su mübarektir, kendisinde Allah tarafindan artirma yanilmistir...

Bu hadîsin bâzi rivayetleri Peygamberlik Alâmetleri'nde geçmisti. Amr ibn Dînâr'm mutâbaatmi Buhârî Tefsîr'de, Husayn'inkini de Magâzî'de, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in mutâbaatmi da Müslim ile Ahmed rivayet etmislerdir... (Aynî ve Kastallânî)

Buhârf nin isi ile mesgul olanlarin zabtettigine göre burasi eI-Câmi'u's~Sahîh"m üçüncü dörtte birinin sonudur. Bunu el-Kirmânî, eI-Kavâkibu'd-Derân...'de nakletti (Kastallânî).